

Entrevista al professor Geremek, l'adversari de Walesa

“Walesa ignora què és democràcia”

Polònia, país modèlic en el procés de canvi a l'Europa central, es troba seriosament afectat pels conflictes interns del partit governamental, Solidarnosc. Les aspiracions presidencials del mític Walesa han enfrontat la classe política i han tornat a despertar el fantasma de la guerra civil.

Després de la victòria electoral de Solidarnosc l'any passat, Geremek, de 58 anys, va ser elegit al Parlament com a cap d'aquest partit i és l'adversari més fort de Walesa, el qual pretén aconseguir unes exigències polítiques al marge del Parlament, amb l'ajuda del comitè civil, tal com ha fet fins ara. Geremek és historiador, ha estat professor de la Universitat de Varsòvia i ha escrit un llibre de consulta sobre la pobresa.

—*Professor Geremek, ¿encara es considera membre del comitè civil de Lech Walesa?*

—No.

—*Ja ha arribat el final del camí fet al costat del president de Solidarnosc?*

—Espero que no. Nosaltres —és a dir, la majoria del grup parlamentari— som del parer que cal continuar el mateix camí que vam començar fa deu anys al costat de Walesa. Però ja no contemplem el comitè civil com una institució que pugui ser útil per a Walesa, per al nostre país i també per a Solidarnosc. Aquesta institució ja ha acomplert la seva funció, continuar-la seria absurd.

—*¿S'ha de substituir el comitè civil per unes altres institucions noves?*

—La dissolució del comitè civil correspon a la lògica del camí democràtic. Es va formar sobre el principi de l'acceptació de cadascuna de les persones que representava i no li calia cap legitimació democràtica. Però, d'ençà que som al govern, la legitimació democràtica té un altre valor. Dins de Solidarnosc ara potser es formaran diversos grups en qualitat d'*opinion makers*, com és el cas en tots els països democràtics, sense que reivindicuin ser els representants de ningú.

—*En tindran prou, fent el paper d'opinion maker?*

—Dins el comitè civil alguns reivindicuen ser una representació, però jo crec

que seria fals, seria com un Parlament que no ha estat elegit per ningú. Aquest camí podria ser perillós per al desenvolupament de Polònia.

—*¿Quins són els motius del conflicte entre Walesa i els intel·lectuals del comitè civil com ara Michnik i vostè? ¿Són antipaties personals, o s'amaguen més coses al darrere?*

—Pel que fa a Walesa, és el seu propi problema. Sembla que no troba cap lloc adient en la vida política actual. Trencava l'escenari polític només a través de la seva forta personalitat. Indubtablement, Walesa és un personatge històric que simbolitza tot el procés de canvi a l'Europa Central.

—*¿Una mena de monument que ara fa nosa?*

—No. No és cap monument històric. Continua sent un personatge important de la vida política. El seu problema és que no en té prou, amb el paper de dirigent sindicalista debilitat en l'actual situació política.

—*¿Quin altre paper podria fer?*

—Jo crec que Walesa hauria de trobar algun lloc en la vida pública. Però, aquest lloc, l'hauria de trobar d'una manera democràtica. D'altra banda, tampoc vull sobrevalorar l'actual conflicte. En un sistema democràtic tanmateix existeix el principi de la competència, i en la democràcia polonesa, encara dèbil, aquesta competència simplement adopta unes formes poc boniques.

—*¿Vol dir que no subestima els conflictes?*

—En absolut, perquè apareixen en un moment en què sembla perillar tot el procés de la democratització a Polònia, aquest gran procés de canvi. La situació és crítica. Els conflictes socials són cada vegada més implacables.

Per exemple, els pagesos, que no estan contents per la manca d'inversions estatals i per la lliure economia de mercat, que fins ara no ha millorat gens la seva

situació. Tampoc estan contents els obrers, perquè els seus ingressos reals disminueixen continuament. I tampoc el jovent que no troba treball.

—*¿Considera possible una explosió?*

—En una situació en què els conflictes socials s'aguditzen tan dramàticament, és fàcil que els conflictes polítics puguin servir d'espoleta. Estic convençut que el fantasma de la catàstrofe nacional, el qual amenaça Polònia en cas de fracassar-hi les reformes, encara no l'hem esborrat del tot. I en tal situació, la tasca de Solidarnosc i del seus dirigents, però sobretot de Walesa, és protegir els processos de reforma, enfortir-los.

—*¿Què en pensa, la població? ¿No comença a cansar?*

—Fins ara, la població defensa els canvis. En general no ha minvat el suport del poble per a una política econòmica, però sí la popularitat dels dirigents polítics. Aquesta és la paradoxa a Polònia: la dràstica política d'estalvi exigeix grans sacrificis a la gent; malgrat tot, ho admeten. Però rebutgen totes les intrigues polítiques.

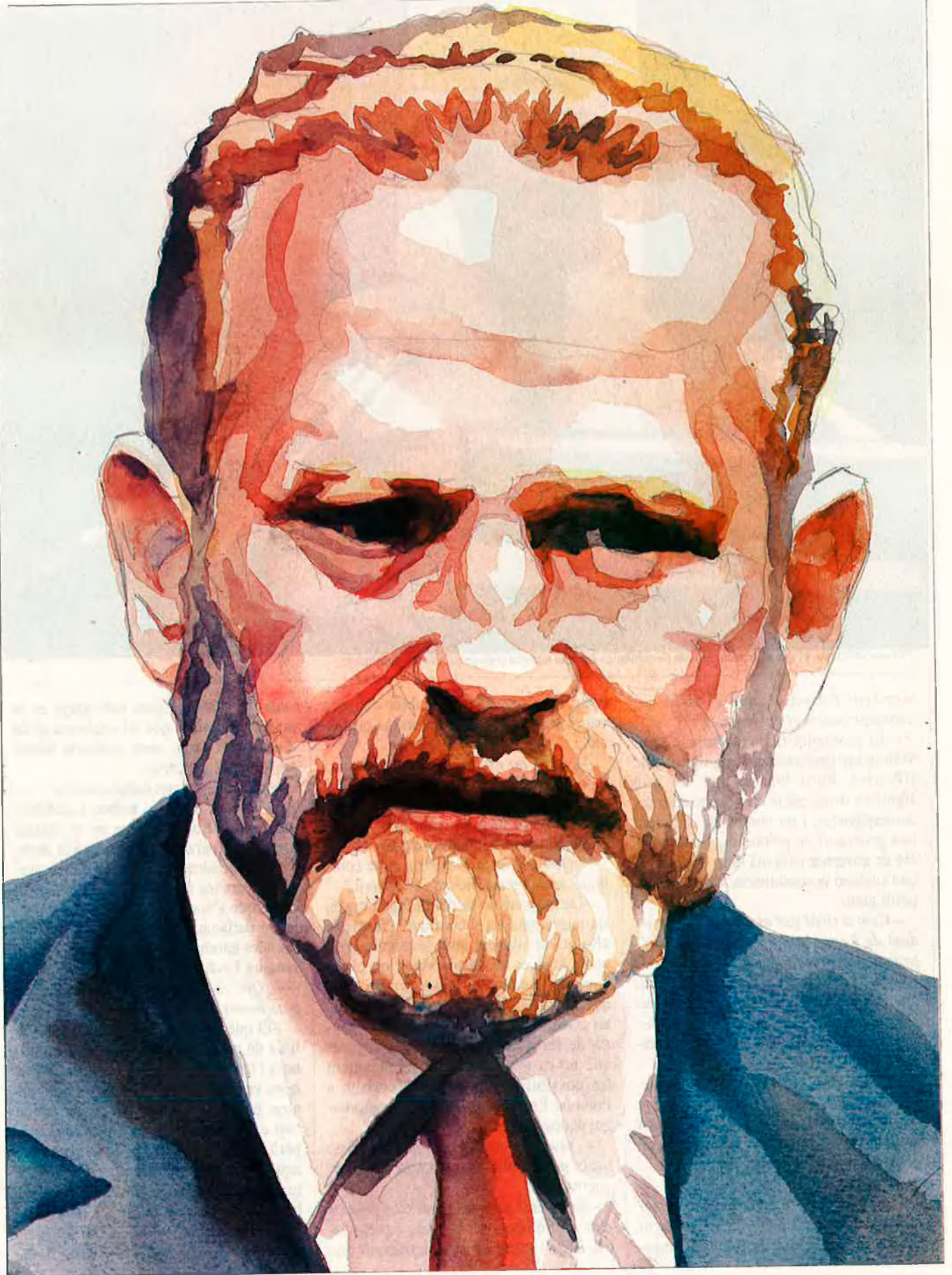
—*Wladislau Frasyniuk, el dirigent de Solidarnosc de Breslau, ha dit que Walesa s'ha erigit una "cort despòtica".*

—Això és una diagnòsi severa, però hi encaixa. Al mateix temps crec que Lech Walesa no és gens conscient del perill que amb això provoca per a la democràcia.

—*Walesa fins i tot voldria arribar a president de l'estat. ¿Es apte un home com ell per al càrrec estatal més alt?*

—Si m'hagués fet aquesta pregunta uns quants mesos abans, li hauria dit que sí sense dubtar. Ara, però, estic seriosament preocupat per tot el que envolta Walesa i influeix en ell. És molt possible que el camí cap al poder influeixi en la manera d'exercir-lo després, aquest poder.

—*¿Ambiciosa Walesa governar Polònia amb mà dura, potser com un segon*

"El que més temo és que es trenqui la línia de confiança entre la societat polonesa i les elits polítiques".

mariscal Pilsudski, que el 1926 va atemptar contra el govern elegit?

—El problema rau exactament aquí. Walesa sap perfectament què significa la llibertat. Però Walesa no sap què significa democràcia fins a les darreres conseqüències, i no només ell, sinó tota una generació de polonesos. La temptació de governar amb mà dura és gran, en una situació posttotalitària. Aquest és un perill greu.

—*Com a rival per al càrrec de president de l'estat sempre surt el nom del primer ministre, Tadeus Mazowiecki.*

—Si Mazowiecki i Walesa rivalitzen mantenint les regles democràtiques, no em preocupo gens pel futur de la democràcia polonesa, tant se val qui guanyi a la fi.

—*En tot cas, ¿vostè continuarà com a cap de partit?*

—No sóc polític de professió, però creia haver acomplert bé la tasca de cap de partit. Ara, de vegades ja no ho sé.

—*¿Què farà?*

—Per a mi és hora de fer balanç personal. I cada vegada estic més convençut de ser un historiador. Em dona la segu-

retat, en el moment de dubtar del meu paper polític, de tornar a l'antiga professió.

—*¿Però no exclou que arribi a primer ministre?*

—Si arribés el moment, em respondria aquesta pregunta a mi mateix, a l'opinió pública polonesa i també a vostès

—*¿Quin paper fa l'església en el conflicte actual entre Walesa i el govern?*

—De moment no es pot dir que l'església intervingui en el conflicte. L'església observa la situació amb inquietud creixent. Això es va desprendre molt clarament de la carta del Papa. Tampoc crec que l'església hagi de prendre partit en un conflicte com aquest, més aviat hauria de fer d'àrbitre i mirar d'assegurar que no es malbaratin eixelebradament les possibilitats que ara s'ofereixen a Polònia. Espero que l'església comprengui aquest paper.

—*¿Veu el perill que els conflictes actuals poguessin desembocar en una guerra civil?*

—En relació amb els conflictes polítics dins de Solidarnosc, no veig aquest perill. Així i tot, estic molt intranquil que

cada vegada apareguin més grups en la política polonesa que no exclouen el fet d'arribar al poder amb violència brutal, amb l'ajuda del carrer.

—*¿Pensa en algun camp concret?*

—Aquestes idees es troben a ambdues bandes, tant a l'esquerra en el clàssic sentit de la paraula com també a la dreta. Però especialment curios és que aquestes tendències també es troben en aquell camp que s'anomena a si mateix *centre* [grup parlamentari fidel a Walesa en totes dues cambres, al cap del qual hi ha el senador Lech Kaczynski].

—*¿Què és el que més tem per als propers mesos?*

—El que més temo és que es trenqui la línia de confiança entre la societat polonesa i les elits polítiques. Les elits polítiques van nàixer en la lluita de Solidarnosc pels canvis democràtics, no tenien cap experiència política professional, però tenien la confiança. Si es destrueix aquest clima de confiança, en l'actual situació significaria un gran perill. No ens ho podem permetre.

Der Spiegel
Traducció: Carme Sala